

Vyhlásenie Posvätnej synody Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku k prijatiu zákona č. 8371 na Ukrajine

V utorok 20. augusta 2024 ukrajinský parlament schválil návrh zákona, ktorý umožní zákaz náboženských organizácií spojených s Ruskom, vrátane Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi. Posvätná synoda Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku v tejto súvislosti prijala 3. septembra 2024 nasledujúce vyhlásenie:

„V predvečer 82. výročia mučeníckej smrti sv. biskupa Gorazda (Pavlíka) nás zármutkom napĺňa správa o tom, že 20. augusta 2024 bol ukrajinským parlamentom schválený návrh zákona, ktorého hlavným zámerom je zákaz činnosti Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi. Toto rozhodnutie po samotný okraj napĺňa kalich trpkosti, ktorý už niekoľko desaťročí pijú duchovní a veriaci Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi – kalich prenasledovania a útlaku, nenávisť a hanobenia, agresie a útokov, spojených dokonca s preliatím krvi.

Uväzňovanie biskupov, odnímanie chrámov a monastierov i všetky ostatné represívne opatrenia voči duchovným a veriaciom Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi až príliš bolestne pripomína spôsob, akým sa ku kresťanskej Cirkvi správali rozličné totalitné režimy. Je skľučujúce, že podobný zákon bol prijatý zákonodarným orgánom demokratického štátu, od ktorého sa a priori očakáva, že bude hlavným garantom dodržiavania základných ľudských práv a slobôd.

Pravoslávna cirkev vo svojich dejinách mnoho ráz zažila chvíle, o ktorých by sa dalo povedať slovami Knihy žalmov: «Kniežatá ma prenasledujú bez príčiny, moje srdce sa však bojí len Tvojho slova» (Ž 118, 161). Sme presvedčení, že ani teraz Boh neponechá Svoj verný ľud bez pomoci a znova sa naplnia slová Písma: «V tiesni som vzýval Hospodina a On mi odpovedal a vyslobodil ma» (Ž 117, 5).

Vyjadrujeme svoju podporu Jeho Blaženosti metropolitovi kyjevskému a celej Ukrajiny Onufriji, ako aj celej Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi. Apoštol Pavol hovorí: «Ak trpí jeden úd, spolu s ním trpia všetky údy» (1 Kor 12, 26). Nezabúdame na tieto slová a modlíme sa za Božiu pomoc a záchranu všetkých prenasledovaných a trpiacich. Duchovných a veriacich Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku prosíme, aby pokračovali v modlitbách za pokoj na Ukrajine i vo svete. Veríme, že sa k týmto modlitbám pripojí každý, kto si uvedomuje, že dodržiavanie základných ľudských práv a slobôd je dôležité nielen pre život jedného štátu, ale i celého sveta, v ktorom žijeme.“

Svoju podporu Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi vyjadril i srbský patriarcha Porfirije, ktorý v liste z 23. augusta 2024 metropolitovi Onufriji napísal:

„Miestna cirkev sv. Sávu prijala s hlbokým rozhorčením správu, že Najvyššia rada Ukrajiny schválila zákon, ktorý má na zreteli zákaz činnosti samosprávnej Ukrajinskej

pravoslávnej cirkvi.“

„Keďže nie tak dávno – počas 2. svetovej vojny – bola Srbská pravoslávna cirkev zakázaná a prenasledovaná, vo vašom prípade pocitujeme pravdivosť svätých slov apoštola Pavla, že ak trpí jeden úd, spolu s ním trpia všetky údy; ak sa dostáva cti jednému údu, radujú sa s ním všetky údy (1 Kor 12, 26),“ zdôraznil patriarcha Porfirije. Na základe skúsenosti Srbskej pravoslávnej cirkvi poznamenal, že kedysi jej služby bránil totalitný, otvorene zločinecký bábkový fašistický režim. Tragédiu sesterskej cirkvi na Ukrajine podľa neho znásobuje skutočnosť, že je prenasledovaná deklaratívne demokratickou vládou, čo robí situáciu ešte zložitejšou a absurdnejšou.

S úzkosťou v srdci sa patriarcha Porfirije obáva, že na príklade Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi sa zavádza nová totalita, v ktorej prestáva platiť výrok svätého apoštolom rovného cisára Konštantína: „Nech každý verí ako jeho duša chce“, čo je jeden z hlavných všeobecne uznávaných spoločenských princípov. Ako poznamenal srbský patriarcha, je zrejmé, že degradovanie Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi na zakázanú organizáciu ešte viac legitimizuje doterajšie permanentné prenasledovanie, zatýkanie a utlačanie jej duchovenstva a veriacich a vytvára možnosť ďalšej konfiškácie jej majetku. Ukrajinská pravoslávna cirkev sa tým priklincúva na nový kríž utrpenia a zdá sa, že ukrajinská spoločnosť sa vracia do čias prenasledovania Christovej Cirkvi zo strany rímskeho impéria.

"Našou modlitbou, našou nádejou, našimi myšlienkami, ako aj našim úprimným želaním je, aby sa zodpovední odvrátili od svojho šialenstva k poznaniu spravodlivosti a pravdy a tiež, aby vo vašej vlasti opäť zavládol pokoj, bratská láska a súlad," napísal vo svojom liste metropolitovi Onufrijovi patriarcha Porfirije.

Najvyšší patriarcha a katolikos všetkých Arménov Karekin II. 23. augusta 2024 takisto vyzval ukrajinské úrady, aby neporušovali historicky založenú jednotu pravoslávnej komunity. Informoval o tom tlačový tajomník Isaiah Artenyan, ktorý komentoval zákon prijatý Najvyššou radou Ukrajiny.

„Katolikos všetkých Arménov vyjadril svoj postoj v súvislosti s touto alarmujúcou otázkou náboženského života na Ukrajine, keď bol zákon o ochrane ústavného poriadku v oblasti činnosti náboženských organizácií ešte len v štádiu vzniku,“ pripomenul tlačový tajomník. V novembri 2023 najvyšší patriarcha a katolikos všetkých Arménov Karekin II. vyjadril presvedčenie, že najmä počas súčasných ťažkých skúšok „je potrebné držať Cirkev ďaleko od politických procesov a nepremieňať náboženský faktor na príležitosť zasievať špekulácie a polemiku.“

„Oprávnené obavy Arménskej cirkvi a iných cirkví z možných nežiaducich dôsledkov ratifikácie tohto zákona a jeho negatívnych dopadov na duchovný a kanonický život a na pravoslávne obyvateľstvo, žiaľ, nenašli odozvu – rozhodnutia boli prijaté pod vplyvom súčasnej politickej situácie,“ uviedol Isaiah Artenyan.

Tlačový tajomník dodal, že primas Arménskej apoštolskej cirkvi „apeluje na spriateleny

ľud Ukrajiny – orgány a zákonodarcov – aby neporušovali historicky založenú jednotu pravoslávnej komunity, chránili práva existujúcich náboženských spoločenstiev, veriacich a duchovných a rešpektovali nedotknuteľnosť svätých miest.“ Poznámene, že Arménska apoštolská cirkev a arménsky ľud si „prajú, aby sa z Božej milosti čím skôr vyriešil rusko-ukrajinský konflikt“, aby sa odstránili neprijateľné javy, narúšajúce cirkevný život a aby bohaté tradície „stáročiami overeného priateľstva medzi bratskými národmi“ boli obnovené.

Podporu Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi v liste metropolitovi Onufrijovi vyjadril 24. augusta 2024 pravoslávny patriarcha antiochijský a celého Východu Ján X..

„Nedávno sme dostali správu, že ukrajinský parlament prijal návrh zákona č. 8371 o zákaze Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi, ktorý jej bráni v existencii a zbavuje ju všetkého jej majetku. Tento zákaz predstavuje kolektívny trest, uvalený na milióny veriacich, ktorých jediným „hriechom“ je, že zostávajú verní pravoslávnej viere, prijatej od svätých podľa apoštolskej postupnosti.

V tejto ťažkej situácii, ktorú zažíva Vaša svätá Cirkev, Vás chcem uistiť, že Antiochijský patriarchát stojí na strane Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi, ktorej veriaci sú vyznávačmi a mučeníkmi. Vyzývame všetkých veriacich, aby sa modlili, aby Pán Boh podporil vo viere všetkých hierarchov, duchovných, mníchov a veriacich Vašej Cirkvi. Nech vám Boh dá silu a trpezlivosť znášať ťažkosti, zachovať si čistotu viery, utrieť si všetky slzy z očí a odpustiť svojim prenasledovateľom,“ uviedol okrem iného vo svojom liste patriarcha antiochijský a celého Východu Ján X.

Podotkol, že Ukrajinská pravoslávna cirkev je jedinou cirkvou na Ukrajine, ktorá je v eucharistickom spoločenstve so všetkými miestnymi pravoslávnyimi cirkvami, má apoštolskú postupnosť a platné kňazstvo. Pokus o zákaz a zrušenie tejto cirkvi je preto zrušením najstaršej legitímnej pravoslávnej Cirkvi v tejto krajine.

Antiochijský patriarchát sa podľa patriarchu Jána X. pripája k prímasom pravoslávnych Cirkví pri obrane Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi a zvolaní zasadnutia všeobecného snemu s cieľom nájsť komplexné riešenie ukrajinskej cirkevnej otázky. Vyzýva všetkých ľudí dobrej vôle, a najmä všetkých kresťanských vodcov, vlády, medzinárodné organizácie a ochrancov ľudských práv a náboženských slobôd, aby sa zasadili za ukončenie náboženskej diskriminácie a násilia voči Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi, ktoré je v 21. storočí nebezpečným precedensom, ktorý nesmie byť pripustený a uznaný.

Svetová rada cirkví 24. augusta 2024 vyhlásila, že je „hlboko znepokojená možnosťou neoprávneného kolektívneho potrestania celej náboženskej komunity a porušovania zásad slobody náboženského vyznania alebo viery podľa nového zákona prijatého Radou Ukrajiny 20. augusta 2024“.

"Opätovne vyzývame ukrajinskú vládu, aby bola opatrná v súvislosti s opatreniami, ktoré môžu porušiť základné právo na slobodu náboženského vyznania alebo viery a podkopať

sociálnu súdržnosť v tomto čase národnej núdze," uviedla ekumenická organizácia. Vo svojom vyhlásení poukazuje na potrebu venovať náležitú pozornosť princípom medzinárodného práva, prirodzenej spravodlivosti a riadneho súdneho procesu pri prijímaní akýchkoľvek opatrení podľa tohto nového zákona.

„Ani zločiny jednotlivcov, ani historická príslušnosť konkrétnej náboženskej entity nemôžu byť dostatočným základom na prijatie opatrení, ktoré sa rovnajú kolektívnemu trestu žijúcej uctievajúcej náboženskej komunity na Ukrajine,“ uviedla Svetová rada cirkví vo vyhlásení. "Vláda Ukrajiny je zodpovedná za ochranu práv všetkých svojich občanov.“

V nedeľu 25. augusta 2024 v príhovore po poludňajšej modlitbe vyjadril svoje znepokojenie nad zákonom prijatým na Ukrajine pápež František, keď povedal:

„So zármutkom naďalej sledujem boje na Ukrajine a v Ruskej federácii a pri pomyslení na nedávno prijaté zákony na Ukrajine sa obávam o slobodu tých, ktorí sa modlia. Pretože tí, ktorí sa skutočne modlia, sa vždy modlia za všetkých. Človek nepácha zlo preto, že sa modlí. Ak niekto pácha zlo proti svojmu ľudu, bude za to vinný, ale nemôže páchať zlo preto, že sa modlí. Potom nech sa tí, ktorí sa chcú modliť, môžu modliť v tom, čo považujú za svoju Cirkev. Prosím, nech sa priamo ani nepriamo nezruší žiadna kresťanská cirkev. Na cirkvi sa nemá siahat!“

Katolikos-patriarcha Asýrskej cirkvi Východu Mar Awa III. vo svojom liste patriarchovi moskovskému a celej Rusi Kirillovi 25. augusta 2024 napísal:

„Návrh zákona č. 8371, podpísaný prezidentom Ukrajiny 24. augusta, nie je ničím iným ako priamym útokom na náboženské práva a slobody, deklarované ústavou Ukrajiny a medzinárodným právom – garantmi náboženskej slobody.

Hlava ukrajinského štátu verejne vyhlásila, že tento zákon má „chrániť duchovný život“ Ukrajiny. Je hlboko smutné, že politici a sekulárni zákonodarcovia sa teraz vyhlasujú za obrancov viery svojej krajiny, pričom oni sami nemajú ani vieru, ani strach z Boha.

Vyjadrujeme našu solidaritu s kanonickou pravoslávnu cirkvou na Ukrajine v tejto ťažkej dobe a modlíme sa, aby priamym dôsledkom prijatia tohto nespravodlivého zákona nebolo prenasledovanie Božieho ľudu.“

V pondelok 26. augusta 2024 sa k zákonu č. 8371 prijatému ukrajinským parlamentom 20. augusta 2024 vyjadrila Posvätná synoda Albánskej pravoslávnej cirkvi.

Prenasledovanie, väznenie, zneuct'ovanie miest kultu, konfiškácia majetku svätých chrámov a monastierov – to všetko sú podľa nej brutálne činy. Stávajú sa o to poľutovaniahodnejšie, ak ich zavádzajú zákonodarné orgány demokratických krajín.

„Podľa slov apoštola Pavla „ak trpí jeden úd, spolu s ním trpia všetky údy“ (1 Kor 12, 26).

Trpíme spoločne s našimi prenasledovanými bratmi, intenzívne sa modlíme za zastavenie krvavých bojov, ktoré bez výnimky zraňujú celý ukrajinský ľud, ako aj za zrušenie tohto absurdného zákona a za nastolenie mieru a jednoty Pravoslávia, aby mohlo vydávať svedectvo po celom svete,“ uviedli vo svojom vyhlásení členovia Posvätnej synody.

Bulharský patriarcha Daniel vo svojom príhovore po sv. liturgii v chráme sv. Jána Rílskeho v meste Pernik 26. augusta 2024 takisto vyzval veriacich: „Vrúcne sa modlíme k Pánovi, aby posilnil našich bratov a sestry z Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi, aby osvietil štátnikov, aby dal mier ukrajinskej zemi.“

V ten istý deň sa primas Bulharskej pravoslávnej cirkvi v rozhovore s novinármi dotkol situácie, v ktorej sa ocitla kanonická cirkev na Ukrajine, informuje Bulharský národný rozhlas.

„Najvyššia rada Ukrajiny prijala zákon o zatvorení Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi, ktorá je jedinou kanonickou pravoslávnou cirkvou v tejto krajine,“ pripomenul patriarcha Daniel.

„Ako viete, jedenásť z pätnástich miestnych pravoslávnych cirkví neuznalo cirkevnú štruktúru vytvorenú v roku 2019 – tzv. PCU („Pravoslávnu cirkev Ukrajiny“), to znamená, že nejde o kanonickú cirkev. A keď štát prijme zákon o zatvorení kánonickej cirkvi, čo zostane?!“

Jeruzalemský patriarchát 3. septembra 2024 takisto odsúdil nový zákon, prijatý ukrajinským parlamentom 20. augusta 2024.

„Takýto plošný trest nespočetného množstva veriacich mužov a žien nepodporuje ani jednotu, ani mier. Neexistuje žiadne opodstatnenie pre militarizovanie náboženskej viery a my všetci musíme umožniť tým, ktorí sa chcú modliť, aby to urobili spôsobom, ktorý je v súlade s ich svedomím, preto vyzývame ukrajinský parlament, aby prehodnotil a zrušil tento zákon v záujme dobra všetkých veriacich na Ukrajine. Naše srdcia krvácajú kvôli tým, čo trpeli, boli vysídlení alebo prišli o život v súčasnej vojne, ale z tejto bolesti nesmie vzniknúť nová schizma medzi veriacimi alebo kriminalizácia nevinných ľudí kvôli ich náboženskej praxi,“ uvádza sa vo vyhlásení Jeruzalemského patriarchátu. Zároveň sa v ňom zdôrazňuje presvedčenie, že jedinou cestou k trvalému mieru medzi bojujúcimi stranami, ako aj k skutočnej jednote v Cirkvi je dialóg a bratská diskusia.

Posvätná synoda Ruskej pravoslávnej cirkvi vo svojom vyhlásení z 22. augusta 2024 uvádza:

„Napriek tomu, že mnohí odborníci a organizácie na ochranu ľudských práv uznali porušovanie práv veriacich Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi, nestalo sa to prekážkou pre prijatie zákona, ktorý ničí samotnú myšlienku slobody svedomia a základné ľudské práva.

Pokračuje priamy tlak na Ukrajinskú pravoslávnu cirkev, jej episkopát a duchovných zo

strany ukrajinských špeciálnych služieb. Tento tlak sa okrem vyhrážok a vydierania prejavil aj otvorením desiatok vykonštruovaných procesov a nespravodlivých rozsudkov z politických dôvodov. Viacerí biskupi a kňazi Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi sú zatknutí, uväznení alebo nespravodlivo odsúdení.

Toto opatrenie môže vo svojom rozsahu a centralizovanom charaktere prekonať všetky predchádzajúce historické represie voči Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi, vrátane prenasledovania počas únie v Breste, a je porovnateľné s takými smutnými historickými precedensmi, akými boli prenasledovanie v Rímskej ríši za čias Nera a Diokleciána, tzv. odkresťančenie Francúzska počas revolúcie v 18. storočí, ateistické represie v Sovietskom zväze a zničenie Albánskej pravoslávnej cirkvi v 60. rokoch 20. storočia režimom Envera Hodžu.

Vyzývame celé svetové Pravoslávie, aby zosilnilo svoje modlitby za Ukrajinskú pravoslávnu cirkev, ktorá „trpí za slovo Božie a za svedectvo Iisusa Christa“ (Zj 1, 9).

Vyzývame medzinárodné organizácie pre ľudské práva, aby okamžite a objektívne reagovali na nehorázný útlak veriacich na Ukrajine.“

Zdroj: <https://spc.rs/en/support-of-the-serbian-orthodox-church-for-the-canonical-church-in-ukraine/>

Zdroj: <http://www.patriarchia.ru/db/text/6154345.html>

Zdroj: <https://orthodoxtimes.com/patriarch-of-antioch-expressed-solidarity-with-metropolitan-onufriy/>

Zdroj: <http://www.patriarchia.ru/db/text/6154234.html>

Zdroj: <https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2024-08/papez-k-situacii-na-ukrajine-na-cirkvi-sa-nesiaha.html>

Zdroj: <http://www.patriarchia.ru/db/text/6155263.html>

Zdroj: <https://www.romfea.gr/epikairotita-xronika/64941-i-ekklisia-tis-alvanias-gia-to-oukraniko-nomosxedio-8371>

Zdroj: <http://www.patriarchia.ru/db/text/6155217.html>

Zdroj: <https://en.jerusalem-patriarchate.info/blog/2024/09/03/statement-by-the-patriarchate-of-jerusalem-on-recent-legislation-in-ukraine-affecting-freedom-of-religion/>

Zdroj: <http://www.patriarchia.ru/db/text/6152896.html>